

OBSAH

SKRATKY.11
ÚVODNÉ SLOVO ALEBO INŠPIRÁCIA GÉNIOM DETEKTÍVKY.13
Prvá kapitola	
CESTA K LISABONSKEJ ZMLUVE: KOMPROMIS.17
I. Začiatky Lisabonskej zmluvy.17
II. Napĺňanie programu ustanoveného vo vyhlásení č. 23.18
III. Lisabonská zmluva ako riešenie krízy Únie.20
IV. Kompromis.24
Druhá kapitola	
PRÁVNA SUBJEKTIVITA EURÓPSKEJ ÚNIE: KONIEC POCHYBNOSTÍ25
I. Vývoj právnej subjektivity Európskej únie.25
II. Právna subjektivita Európskej únie po Lisabonskej zmluve.28
III. Najvýznamnejšie formy vonkajšieho uplatňovania právnej subjektivity Európskej únie.32
IV. Zhodnotenie úpravy právnej subjektivity Európskej únie.34
Tretia kapitola	
VYSTÚPENIE ČLENSKÉHO ŠTÁTU Z EURÓPSKEJ ÚNIE: SAMOZREJMOST' ZÍSKALA ÚSTAVNÝ ZÁKLAD.37
I. Všeobecná charakteristika vystúpenia členského štátu z Európskej únie.37
II. Vystúpenie zo Spoločenstiev a z Európskej únie a medzinárodné právo verejné.37
III. Vystúpenie z Európskej únie podľa Lisabonskej zmluvy.39
A. Podstata práva na vystúpenie.39
B. Postup členského štátu a inštitúcií Európskej únie.41
C. Kedy nastávajú účinky vystúpenia?.43
D. Niektoré otvorené otázky interpretácie a aplikácie čl. 50 ZEÚ43
E. Zlučiteľnosť čl. 50 ZEÚ s judikatúrou Súdneho dvora a s čl. 53 ZEÚ a čl. 356 ZFEÚ.45
IV. Na záver.46

Štvrtá kapitola

DEMOKRATICKÉ ZÁSADY: POSUN K NOVEJ KVALITE USPORIADANIA A FUNGOVANIA EURÓPSKEJ ÚNIE? 47

- I. Demokracia v zakladajúcich zmluvách a demokratické zásady v Lisabonskej zmluve 47
- II. Rovnosť občanov 48
- III. Zastupiteľská demokracia 48
- IV. Posilnenie úlohy národných parlamentov 50
- V. Aktívna účasť občanov a združení na demokratickom fungovaní Únie 51
- VI. Na záver 53

Piata kapitola

OBČIANSTVO EURÓPSKEJ ÚNIE: BLÍŽI SA ÚNIA K OBČANOM ALEBO OBČANIA K ÚNII? 55

- I. Základná charakteristika zmien v úprave občianstva Európskej únie 55
- II. Definícia občianstva Európskej únie 56
- III. Demokratické zásady a občianstvo Európskej únie 60
- IV. Práva občanov Európskej únie v kontexte novej úpravy a judikatúry Súdneho dvora 65
- V. Na záver 68

Šiesta kapitola

CHARTA ZÁKLADNÝCH PRÁV EURÓPSKEJ ÚNIE: NOVÉ DOKTRÍNY ALEBO VOĽNÉ POKRAČOVANIE OCHRANY ZÁKLADNÝCH PRÁV? 71

- I. Ochrana základných práv pred prijatím Charty základných práv 71
- II. Charta základných práv ako prostriedok výkladu práva Únie 72
- III. Charta základných práv Európskej únie ako právne záväzný akt 73
- IV. Štruktúra Charty základných práv 74
- V. Základné charakteristiky Charty základných práv 76
- VI. Všeobecné ustanovenia Charty 83
- VII. Charta základných práv v súčasnej judikatúre Súdneho dvora 93
- VIII. Na záver 96

Siedma kapitola

PRÍSTÚPENIE EURÓPSKEJ ÚNIE K DOHOVORU O OCHRANE

ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD: OTVORENÉ OTÁZKY. . . 99

- I. Stav pred Lisabonskou zmluvou 99
- II. Pristúpenie Únie k Dohovoru v Lisabonskej zmluve. 104
- III. Proces pristúpenia Únie k Dohovoru. 107
- IV. Obsahové požiadavky na dohodu o pristúpení Únie k Dohovoru . . 111
- V. Aktuálny stav procesu pristúpenia Únie k Dohovoru 112
- VI. Na záver. 117

Ôsma kapitola

PRÁVOMOCI EURÓPSKEJ ÚNIE PO LISABONSKEJ ZMLUVE: JASNO

V PRAVIDLÁCH?. 119

- I. Dôvody vedúce k zmene právnej úpravy právomocí Únie 119
- II. Základné zásady pre vymedzenie a vykonávanie právomocí Únie . . 121
 - A. Zásada prenesenia právomocí. 121
 - B. Zásady subsidiarity a proporcionality. 124
- III. Kategorizácia právomocí 128
 - A. Slovo na úvod. 128
 - B. Výlučné právomoci Únie. 129
 - C. Spoločné právomoci Únie 130
 - D. Podporné alebo koordináčne právomoci Únie. 132
 - E. Osobitné právomoci Únie. 132
- IV. Flexibilná klauzula 133
- V. Kontrola dodržiavania delby právomocí 135
- VI. Zhodnotenie vplyvu Lisabonskej zmluvy na právomoci Únie. 137

Deviata kapitola

INŠTITÚCIE EURÓPSKEJ ÚNIE PO LISABONSKEJ ZMLUVE:

NASTOJEOVANIE INŠTITUCIONÁLNEJ ROVNOVÁHY POKRAČUJE . . 139

- I. Základná charakteristika inštitucionálneho systému 139
- II. Európsky parlament 142
 - A. Základná charakteristika. 142
 - B. Zloženie Európskeho parlamentu. 144

III. Európska rada	147
A. Zloženie Európskej rady.	148
B. Fungovanie Európskej rady.	151
C. Úlohy Európskej rady.	152
IV. Rada	153
A. Zloženie Rady.	153
B. Fungovanie Rady.	154
C. Hlasovacie modely v Rade.	155
V. Európska komisia	158
A. Zloženie Európskej komisie.	159
B. Predseda Komisie.	161
C. Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku	162
VI. Európska centrálna banka a Dvor auditorov.	165

Desiata kapitola

PRÁVNE AKTY A LEGISLATÍVNY PROCES: JEDNODUCHŠIE,

OTVORENEJŠIE A PARTICIPATÍVNE 167

I. Právne akty po Lisabonskej zmluve.	167
A. Hierarchia a typológia právnych aktov v Ústavnej zmluve.	167
B. Typológia právnych aktov.	171
1. Typické právne akty.	171
a) Nariadenia, smernice a rozhodnutia.	171
b) Odporúčania a stanoviská ako soft law.	173
2. Atypické právne akty.	173
3. Medzinárodné dohody a medziinštitucionálne dohody.	174
C. Hierarchia a kategórie právnych aktov.	174
1. Legislatívne akty.	174
2. Nelegislatívne akty.	177
a) Delegované právne akty.	177
b) Vykonávacie právne akty.	182
c) Právne akty prijaté na základe právomoci vyplývajúcej priamo z primárneho práva.	185
D. Regulačný akt - legislatívny alebo nelegislatívny akt?.	186
E. Právne akty pri vykonávaní spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky.	187
F. Vzťah k doterajším právnym aktom.	188

G. Niektoré hodnotiace závery o novej typológii, kategorizácii a hierarchii právnych aktov po Lisabonskej zmluve	188
II. Tvorba práva Európskej únie	190
A. Tvorba primárneho práva Európskej únie	190
1. Riadny revízny postup	191
2. Zjednodušené revízne postupy	194
a) Rozhodnutie Európskej rady o zmene ustanovení tretej časti Zmluvy o fungovaní EU	195
b) Všeobecná klauzula prechodu	197
B. Tvorba sekundárneho práva Európskej únie	200
1. Všeobecná charakteristika zmien spôsobených Lisabonskou zmluvou	200
2. Proces tvorby legislatívnych aktov	210
a) Riadny legislatívny postup	210
b) Mimoriadny legislatívny postup	214
ba) Európsky parlament ako autor legislatívneho právneho aktu prijatého mimoriadnym legislatívnym procesom	214
bb) Rada ako autor legislatívneho právneho aktu prijatého mimoriadnym legislatívnym procesom	215
bc) Rozpočtová procedúra	217
3. Proces tvorby nelegislatívnych aktov	220
a) Tvorba nelegislatívnych aktov na základe splnomocnenia obsiahnutého v sekundárnom právnom akte	220
aa) Tvorba delegovaných aktov	220
ab) Tvorba vykonávacích aktov	222
b) Tvorba nelegislatívnych aktov priamo na základe primárneho práva	227
4. Proces tvorby aktov v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky	228

Jedenásta kapitola

SÚDNA OCHRANA V EURÓPSKEJ ÚNII: STABILITA A ZMENY, KVALITA A VÝZVY	229
I. Zmluva o ústave pre Európu: Reforma súdneho systému Európskej únie z Nice pokračuje	229
II. Základné právo na spravodlivý proces: Východisko pre skúmanie zmien	231
III. Organizácia súdov Európskej únie: Žiadna zmena	233

IV. Sudcovia a generálni advokáti Súdneho dvora a Všeobecného súdu: Stabilita a výzva	235
V. Výbor na posudzovanie vhodnosti kandidátov: Presadzovanie kvality.	239
VI. Prístup k dokumentom Súdneho dvora: Posilnenie transparentnosti.	242
VII. O právomoci Súdneho dvora EÚ: Stabilita, rozšírenie a zmeny	242
A. Všeobecne o právomoci: Stabilita a zmeny.	242
B. Právomoc Súdneho dvora vo veciach spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky: Bez podstatnejšej zmeny.	244
C. Právomoc Súdneho dvora EÚ vo veciach týkajúcich sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti: Rozšírenie	247
D. Právomoc Súdneho dvora EÚ na výklad Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.	249
VIII. Posilnenie účinnosti súdnej ochrany pre fyzické a právnické osoby: Naozaj rozšírenie?	251
A. Vývoj od Plaumannovho testu k Ústavnej zmluve.	251
B. Locus standi podľa čl. III-365 ods. 4 Ústavnej zmluvy.	253
C. Locus standi podľa čl. 263 ods. 4 ZFEÚ so zreteľom na pojem regulačný akt	255
1. Pokus definovať regulačný akt ako pojem, v ktorom sa zdôrazňuje regulácia	257
2. Pokus definovať regulačný akt ako legislatívny aj nelegislatívny akt	258
3. Pokus definovať obsah pojmu regulačný akt ako výlučne nelegislatívny akt	260
D. Regulačný akt ako nelegislatívny akt	262
E. Pojem vykonávacie opatrenie.	266
F. Časová pôsobnosť čl. 263 ods. 4 ZFEÚ.	266
G. Vskutku rozšírenie locus standi?.	267
IX. Národný parlament a žaloba o neplatnosť z dôvodu porušenia zásady subsidiarity.	267
X. Zmeny v konaní o porušenie zmluvy.	268
XI. Zmeny a doplnenia Štatútu: Vývoj pokračuje.	270
XII. Rozhodovanie Súdneho dvora v primeranej lehote a možnosť vyjadriť sa k návrhom generálneho advokáta.	270

XIII. Prostriedky účinnej právnej ochrany: Povinnosti a zodpovednosť členských štátov.	272
XIV. Na záver.	275
NAMIESTO ZÁVERU.	279
ZOZNAM POUŽITÝCH PRAMEŇOV.	283
I. Učebnice a monografie.	283
II. Štúdie a články.	285
III. Iné dokumenty.	298
IV. Judikatúra.	300
A. Rozhodnutia Súdneho dvora Európskych spoločenstiev.	300
B. Rozhodnutia Súdu prvého stupňa.	305
C. Rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva.	305
D. Rozhodnutia vnútroštátnych súdov.	305